

RĪGAS DOME
MĀJOKĻU UN VIDES
DEPARTAMENTS

Rīcības plāna vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā
2017. - 2022. gadam 6. pielikums

Normatīvā regulējuma ieviešanas nodrošināšana un pilnveidošana

Nosacījumu izstrāde un ieviešana akustiskās kvalitātes nodrošināšanai dzīvojamās un publiskajās ēkās

Saskaņā ar 2015. gadā izstrādātās Rīgas aglomerācijas trokšņa stratēģiskās kartes datiem, Ministru kabineta noteikumos 2014. gada 7. janvāra Nr. 16 “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” noteiktie vides trokšņa robežlielumi tiek pārsniegti vairāk nekā 57 km² lielā platībā jeb aptuveni pusē no visām apbūves teritorijām Rīgas aglomerācijā, kurām piemērojami vides trokšņa robežlielumi. Rīgas aglomerācijas

pašvaldības mērķis ir iespēju robežās samazināt teritorijas platību, kurā tiek pārsniegti vides trokšņa robežlielumi, tomēr nākamo 5 gadu laikā netiks nodrošināta piesārņojuma līmeņa atbilstība vides trokšņa robežlielumiem visā aglomerācijas teritorijā. Paredzams, ka atbilstību vides trokšņa robežlielumiem nebūs iespējams nodrošināt tieši maģistrālo ielu tuvumā, pilsētas centrālajā daļā, lidostas “Rīga” ietekmes zonā un teritorijās ap dzelzceļa līnijām, pa kurām tiek pārvadātas kravas.

Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumi Nr. 16 “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” nosaka robežlielumus gan vides troksnim, gan troksnim telpās. Lai gan, atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem, vides trokšņa robežlielumiem un iekštelpu trokšņa robežlielumiem ir vienāds juridiskais spēks, prioritāri būtu jānodrošina trokšņa robežlielumu ievērošana dzīvojamo un publisko ēku iekštelpās. Saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas vērtējumu¹, sabiedrības veselību vairāk ietekmē trokšņa piesārņojums nakts laikā (miega traucējumi), kad cilvēki parasti atrodas iekštelpās.

Iekštelpu akustiskā kvalitāte ir jānodrošina saskaņā ar Ministru kabineta 2015. gada 16. jūnija noteikumiem Nr. 312 “Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 016-15 “Būvakustika”. Atbilstoši Ministru kabineta 2014. gada 19. augusta noteikumu Nr. 500 “Vispārīgie būvnoteikumi” 28. punktu un 30. punktu būvprojekta izstrādātājs izstrādā būvprojektu atbilstoši normatīvajiem aktiem, tai skaitā atbilstoši LBN “Būvakustika” noteiktajām prasībām. Rīgas domes 2005. gada 20. decembra saistošajos noteikumos Nr. 34 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”(ar grozījumiem 18.08.2009., 13.04.2011. un 18.06.2013) ir noteikta kārtība, kad ir nepieciešama troksni samazinošo pasākumu plānošana, kā arī norādīts, ka paredzētie troksni samazinošie pasākumi ir jānosaka paredzētā objekta būvprojektā.

Spēkā esošais normatīvais regulējums pašvaldībā, atsaucoties uz Ministru kabineta noteikto vispārīgo regulējumu, nosaka ietvaru apbūves aizsardzībai pret troksni, bet nenosaka precīzas prasības akustiskās kvalitātes mērķu sasniegšanai, nosacījumu piemērošanai un to izpildes kontrolei. Saskaņā ar Rīgas pilsētas būvvaldes sniegto informāciju, pēdējo gadu laikā būvvalde nav izvirzījusi specifiskas prasības projektējamām ēkām, lai nodrošinātu to telpu aizsardzību pret vides trokšņa nelabvēlīgo ietekmi, pieņemot, ka būvnormatīvos un pašvaldības saistošajos noteikumos noteiktās prasības tiks ņemtas vērā ēkas projektēšanas laikā.

Diemžēl ēkas projektētājs ne vienmēr ņem vērā vides trokšņa piesārņojuma līmeni, plānojot atbilstošas efektivitātes ārējo norobežojošo konstrukciju skaņas izolācijas līmeni būvējamajām ēkām. To apliecina gan būvējamo ēku projekti, kuros reti tiek norādīti ārējo norobežojošo konstrukciju skaņas izolācijas rādītāji, gan no jaunizbūvētu ēku iedzīvotājiem saņemtās sūdzības par vides trokšņa radīto traucējumu.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 19. augusta noteikumiem Nr. 500 "Vispārīgie būvnoteikumi" būvniecības kontroli veic būvinspektoru reģistrā reģistrēts būvinspektors. Atbilstoši šo noteikumu 139.2. punktam, veicot objekta pārbaudi, būvinspektors pārliecinās, ka būvdarbi notiek, nepieļaujot atkāpes no būvatļaujas, akceptētās apliecinājuma kartes vai paskaidrojuma raksta nosacījumiem, kā arī ievērojot būvniecību reglamentējošos normatīvos aktus. Būvinspektors var kontrolēt to, vai būvniecības procesā tiek izmantoti materiāli ar tādu skaņas izolāciju, kā tas ir noteikts būves būvprojektā, tomēr, ja būvprojekts nesatur šādu informāciju, kontroli nav iespējams veikt.

Lai novērstu trūkumus spēkā esošajā normatīvajā regulējumā, Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments, izstrādājot jauno Rīgas pilsētas teritorijas plānojumu, plāno noteikt precīzākas prasības apbūves noteikumos, kas sekmēs būvnormatīvā noteikto prasību izpildi. Paredzams, ka pilnveidotajā regulējumā tiks noteikti:

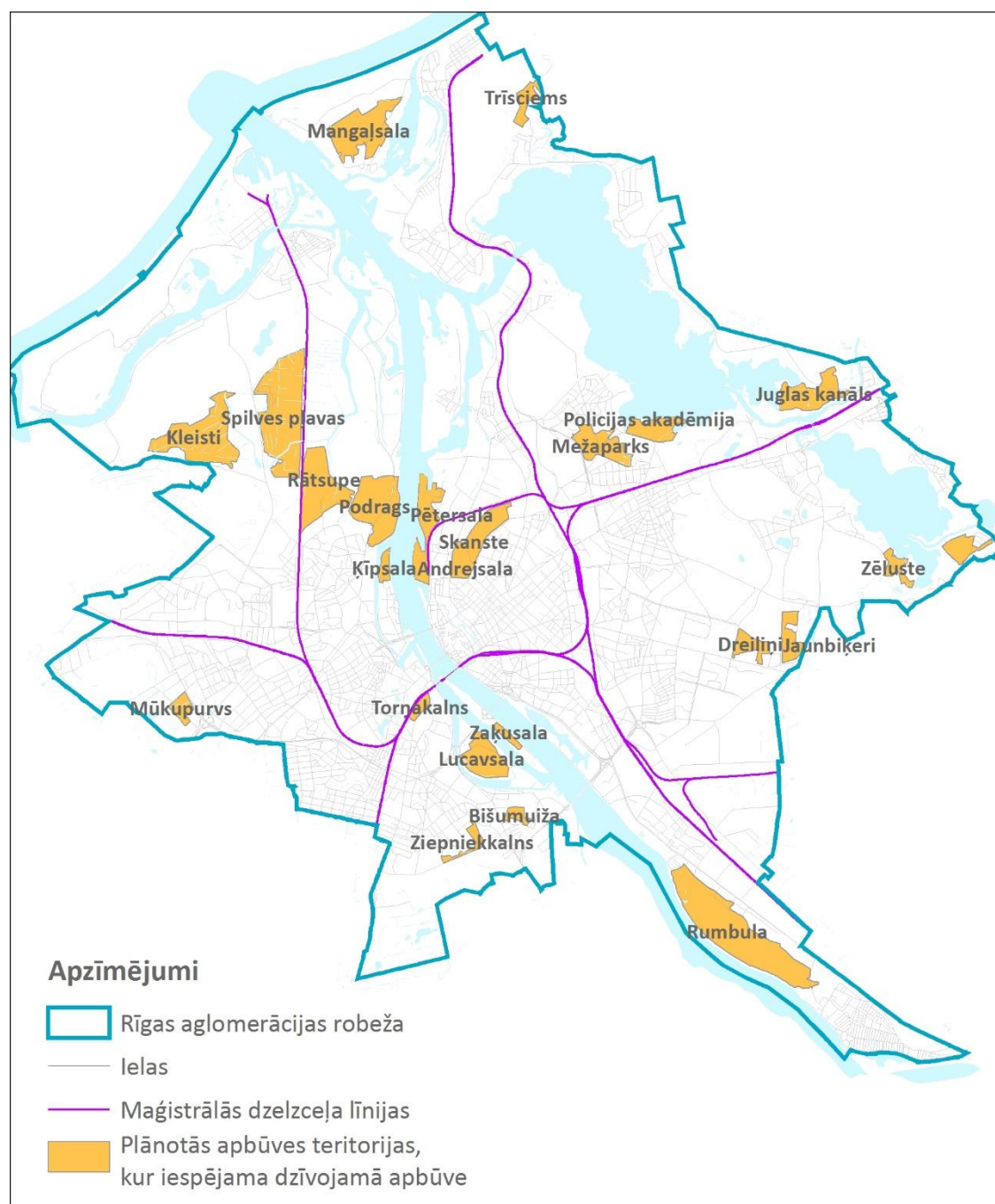
- Kvalificējošie kritēriji teritorijām, kurās novērojams paaugstināts trokšņa līmenis un, būvējot ēkas, plānojami pasākumi to aizsardzībai pret troksni;
- Prasības minimālajai ēku ārējo konstrukciju skaņas izolācijai, tajā skaitā, īpašas prasības skaņas izolācijai lidostas "Rīga" ietekmes zonā, lai nodrošinātu maksimālā trokšņa robežlieluma ievērošanu iekšējās;
- Nosacījumi pasākumu plānošanas un izpildes apliecināšanai.

Ēku un būvju veidu, uz kurām attieksies precizētais regulējums, tiks noteikti teritorijas apbūves un izmantošanas noteikumos. Paredzams, ka īpaša uzmanība tiks pievērsta II un III kategorijas dzīvojamajām ēkām, kurās paredzēts izbūvēt vairāk nekā vienu mājokli, un publiskajai apbūvei (kultūras iestādes, izglītības un zinātnes iestādes, veselības aizsardzības un sociālās aprūpes iestādes).

Ieviešot plānotās izmaiņas regulējumā, trokšņa piesārņojuma līmenis Rīgas aglomerācijā nesamazināsies, bet ilgtermiņā samazināsies tā negatīvā ietekme uz sabiedrības veselību. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments paredz, ka jaunā Rīgas teritorijas plānojuma izstrāde tiks pabeigta 2018. gadā, un pēc tam, kad dome būs apstiprinājusi plānojumu un saistošos noteikumus, Rīgas pilsētas būvvalde varēs uzsākt normatīva regulējuma piemērošanu.

Plānoto apbūves teritoriju aizsardzība pret vides troksni

Saskaņā ar Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta sagatavoto Mājokļu attīstības tematisko plānojumu, Rīgas aglomerācijā tiek plānotas jaunas liela mēroga apbūves teritorijas, kur paredzēts izbūvēt dzīvojamās un publiskās ēkas. Nozīmīgākās plānotās apbūves teritorijas ir attēlotas kartē. Vērtējot paredzēto apbūves teritoriju novietojumu, konstatēts, ka gandrīz visas teritorijas robežojas vai atrodas līdz 500 m attālumam ar B, C kategorijas ielām vai D kategorijas ielām ar intensīvu satiksmi, kā arī 9 no teritorijām atrodas dzelzceļa tiešā tuvumā. Paredzams, ka veicot šo teritoriju apbūvi, to tuvumā izvietotie trokšņa avoti būtiski ietekmēs vides trokšņa līmeni tajās.

Lai novērstu paredzamās konfliktsituācijas nākotnē un uzlabotu akustisko kvalitāti plānotajās apbūves teritorijās, ir nepieciešams savlaicīgi paredzēt trokšņa piesārņojuma un tā ietekmi samazinošus pasākumus, tos plānojot un ieviešot pirms vai vienlaicīgi ar dzīvojamās un publiskās apbūves būvniecības uzsākšanu. Iespējamie risinājumi trokšņa piesārņojuma un ietekmes līmeņa samazināšanai plānotajās apbūves teritorijās tiks analizēti, izstrādājot jauno teritorijas plānojumu, tomēr paredzams, ka pilsētas līmeņa plānošanas dokumentā nebūs iespējams paredzēt detalizētus pasākumus katras teritorijas aizsardzībai. Saskaņā ar Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta sniegto informāciju, visās plānotajās apbūves teritorijās ir izstrādājami zemāka līmeņa plānošanas dokumenti – lokālpārplānojums vai detālpārplānojums, kuros būs nepieciešams paredzēt un precizēt pasākumus trokšņa piesārņojuma un ietekmes līmeņa mazināšanai. Prasības trokšņa samazināšanas pasākumu plānošanai izvirza aglomerācijas pašvaldība, sagatavojot lokālpārplānojuma vai detālpārplānojuma izstrādes uzdevumu.

Lokālpārplānojumā vai detālpārplānojumā nepieciešams noteikt troksni samazinošo pasākumu veidu, apjomu un paredzamo efektivitāti. Pasākumus nepieciešams plānot prioritārā kārtībā:

1. Ja iespējams, paredzēt trokšņa izkliedi ierobežojošus pasākumus tiešā trokšņa avota/u tuvumā, kas nodrošina plašu teritoriju efektīvu aizsardzību pret troksni. Par šādiem pasākumiem ir uzskatāma trokšņa barjeru, grunts vaļņu un stādījumu joslu izveide.
2. Ja nav iespējams nodrošināt teritorijas aizsardzību, realizējot trokšņa izkliedi ierobežojošus pasākumus, paredzēt trokšņa avota/u tuvumā tādu būvju izvietojumu, kurām nav piemērojami vides trokšņa robežlielumi.
3. Ja nav iespējams realizēt nevienu no iepriekš minētajiem pasākumiem, plānot individuālus aizsardzības pasākumus (fasāžu skaņas izolācija) plānotajām būvēm.

Līdzšinējā pieredze, plānojot jaunas liela mēroga dzīvojamās apbūves teritorijas Rīgas aglomerācijā un paredzot trokšņa samazināšanas pasākumus zemāka līmeņa plānošanas dokumentos, ir bijusi pozitīva. Piemēram, Mežaparkā, kur, plānojot dzīvojamo apbūvi Gustava Zemgala gatvei pieguļošā teritorijā, lokālpārplānojuma izstrādes laikā tika paredzēti un pirms dzīvojamo māju izvietojuma izbūvēti grunts valnis aizsardzībai pret troksni, kas plānotajā apbūves teritorijā nodrošina trokšņa līmeņa atbilstību vides trokšņa robežlielumiem.

Turpinot iedibināto praksi arī nākotnē, kad zemāka līmeņa plānošanas dokumentos tiek paredzēti un pēc to apstiprināšanas ieviesti pasākumi aizsardzībai pret troksni, Rīgas aglomerācijas pašvaldība preventīvi veicinās labvēlīgas dzīves vides veidošanu jaunu liela mēroga apbūves teritoriju iedzīvotājiem.

Prasību izstrāde trokšņa avotu izvietojumam Rīgas aglomerācijā

Balstoties uz 2015. gadā izstrādātās Rīgas aglomerācijas trokšņa stratēģiskās kartes datiem par trokšņa ietekmi pakļauto iedzīvotāju skaitu un teritorijām, kur pārsniegti vides trokšņa robežlielumi, rūpnieciskā darbība nav nozīmīgākais trokšņa avots aglomerācijā, tomēr tās ietekme atsevišķās aglomerācijas daļās ir uzskatāma par nozīmīgu. Nozīmīgs rūpnieciskās darbības radītais trokšņa

piesārņojums ir novērojams apkaimēs, kas robežojas vai ietver ostas teritorijas, kā arī teritorijās, kur koncentrēti ražošanas uzņēmumi, piemēram, ap Granīta ielu un Bolderājā.

Saskaņā ar spēkā esošo normatīvo regulējumu, rūpnieciskās darbības uzņēmumiem, kuru darbība var radīt negatīvu ietekmi uz vidi, pirms darbības uzsākšanas ir jāsaņem A vai B kategorijas atļauja vai C kategorijas apliecinājums piesārņojošās darbības veikšanai. Atļauju un apliecinājumu saņemšanas procesu regulē Ministru kabineta 2010. gada 30. novembra noteikumi Nr. 1082 "Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošās darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai" un tās izsniedz Valsts Vides dienesta Lielrīgas reģionālā vides pārvalde. Aglomerācijas pašvaldība var izvirzīt nosacījumus piesārņojošās darbības veikšanai atļaujas sagatavošanas procesa laikā.

Saskaņā ar minētajiem noteikumiem, lai saņemtu atļauju piesārņojošās darbības veikšanai, operators iesniedz reģionālā vides pārvaldē pieteikumu, kurā ir jānorāda informācija par trokšņa avotiem un to radīto trokšņa piesārņojuma līmeni. Izvērtējot Rīgas aglomerācijā izsniegto atļauju pieteikumus, konstatēts, ka lielākoties iesniegumos iekļautā informācija par trokšņa avotiem ir nepilnīga vai tā netiek sniegta, lai gan objektā ir paredzēts izvietot un ekspluatēt troksni radošus avotus. Nesāņemot informāciju par trokšņa avotiem, reģionālā vides pārvalde un aglomerācijas pašvaldība nevar novērtēt paredzētās darbības radītā trokšņa ietekmi un izvirzīt nosacījumus tās samazināšanai, ja tādi nepieciešami.

Esošā situācija rada risku, ka pēc piesārņojošās darbības uzsākšanas paredzētās darbības vietas tuvumā pieaugs trokšņa piesārņojuma līmenis un tas atstās ietekmi uz iedzīvotāju dzīves vides kvalitāti un veselību. Pēdējo gadu laika Veselības inspekcija un aglomerācijas pašvaldība ir saņēmusi vairākas pamatotas iedzīvotāju sūdzības par rūpniecisko avotu radīto trokšņa piesārņojumu, kas apliecina esošā regulējuma nepilnības.

Rūpnieciskās darbības troksnim ir pielīdzināms arī elektroenerģijas pārvades apakšstaciju, ventilēšanas, dzesēšanas, saldēšanas u.c. iekārtu, kas nav saistītas ar objektiem, kuriem tiek izsniegtas atļaujas piesārņojošās darbības veikšanai, radītais trokšņa piesārņojums. Šādu objektu skaits Rīgas aglomerācijā nav apzināts, tomēr tas ir uzskatāms par ievērojamu, jo, piemēram, dzesēšanas un saldēšanas iekārtas parasti tiek izvietotas pie objektiem, kas veic pārtikas ražošanu vai uzglabāšanu, tajā skaitā mazumtirdzniecības veikaliem un noliktavām.

Saskaņā ar veselības inspekcijas sniegto informāciju, ievērojama daļa no iedzīvotāju sūdzībām par trokšņa piesārņojumu Rīgas aglomerācijā tiek saņemtas tieši par iekārtām, kas nav saistītas ar rūpniecības objektiem. Lielākoties objektu, kas var radīt trokšņa piesārņojumu, bet nav saistīti ar rūpniecisko ražošanu, izvietošana Rīgas aglomerācijā tiek veikta atbilstoši būvniecības procesa regulējumam, proti, saņemot būvatļauju. Kā norāda Rīgas pilsētas būvvalde, būvprojektos parasti netiek sniegta informācija par trokšņa avotiem un to radīto trokšņa piesārņojuma līmeni, tādēļ šobrīd trokšņa avoti bieži vien tiek izvietoti avota turētājam ērtā vietā, nerēķinoties ar potenciālo ietekmi uz dzīves vides kvalitāti un iedzīvotāju veselību. Īpaši aktuāla šī problēma ir objektiem, kas izvietota dzīvojamās apbūves teritorijās vai tiešā to tuvumā. Pamatojoties uz esošās situācijas analīzi un institūciju sniegto informāciju, tika konstatēts, ka esošais normatīvais regulējums, pieļaujot nekontrolētu troksni radošu iekārtu izvietošana, ir nepilnīgs un būtu jāuzlabo.

Lai iespēju robežās novērstu konstatētos trūkumus, Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments jaunā pilsētas teritorijas plānojuma izstrādes laikā plāno pārskatīt apbūves noteikumus izvirzītos nosacījumus, kas attiecas uz trokšņa avotu izvietošana Rīgas aglomerācijā. Paredzams, ka plānojuma izstrādes laikā tiks vērtētas:

- Rīgas pilsētas funkcionālā zonējuma izmaiņas, iespēju robežās attālinot smagās rūpniecības objektu izvietošanas teritorijas no teritorijām ar dzīvojamo apbūvi;
- apbūves noteikumu prasības, kas attiecas uz trokšņa avotu izvietošana un ietekmes novērtēšanu, objektiem, kuriem nepieciešams saņemt piesārņojošās darbības atļauju vai apliecinājumu;
- apbūves noteikumu prasības, kas attiecināmas uz rūpnieciskās darbības objektu piesaistītā transporta ietekmi un novērtēšanu;
- apbūves noteikumu prasības, kas attiecināmas uz ar rūpniecisko darbību nesaistītu trokšņa avotu izvietošana un to ietekmes novērtēšanu.

Pilnveidojot teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus, kā arī pārskatot funkcionālo zonējumu un tajā pieļaujamās darbības, tiks uzlabota rūpnieciskās darbības un ar ražošanas objektiem nesaistītu, bet rūpnieciskajiem trokšņa avotiem pielīdzināmu objektu, novērtēšanas un izvietošanas kārtība Rīgas aglomerācijā. Pilsētas attīstības departaments paredz, ka jaunā Rīgas teritorijas plānojuma izstrāde tiks pabeigta 2018. gadā. Rīgas aglomerācijas pašvaldība vēlas vērst arī citu atbildīgo institūciju – Valsts vides dienesta un Veselības inspekcijas uzmanību un nepieciešamību veikt esošās kārtības, kas attiecas uz trokšņa avotu izvietošana Rīgas aglomerācijā, pilnveidošanu, jo pašvaldības iespējas ietekmēt trokšņa avotu izvietošana ražošanas uzņēmumos, kā arī veikt to darbības kontroli ekspluatācijas laikā, ir ierobežotas.

RĪCĪBAS PLĀNS VIDES TROKŠŅA SAMAZINĀŠANAI RĪGAS AGLOMERĀCIJĀ

(2017. – 2022.)

Rīcības plāna vides trokšņa samazināšanai Rīgas aglomerācijā laikposmam no 2017. līdz 2022. gadam izstrādi pēc Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta pasūtījuma veica SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”.

Rīcības plāns sagatavots, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2002/49/EK “Par vides trokšņa novērtēšanu un pārvaldību”, kā arī Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumu Nr. 16 “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” noteiktās prasības.

Pielikumā izmantotie attēli – titullapa: Анна Кудрявцева; 1. lapa: Alberts Kaminskis; 4. lapa: Jānis Keišs; 5. lapa: www.bdt.lv, 6. lapa: www.megastar.lv

RĪGAS DOMES
MĀJOKĻU UN VIDES
DEPARTAMENTS

Brīvības iela 49/53,
Rīga, LV1010
Tel.: 67012509
Fakss: 67012471
e-pasts: dmv@riga.lv
<http://mvd.riga.lv>